

افق تیره مذاکرات میان دولت افغانستان و طالبان

ادعای دولت کرزی در رابطه با شروع گفتگو میان دولت و نمایندگان آن با رهبران طالبان نیز از سوی طالبان و مقامات پاکستانی تکذیب شده است. در حالی که دولت و منابع نزدیک به آن مدعی هستند که نمایندگان کرزی با برخی رهبران طالبان و یا شورای رهبری طالبان وارد مذاکره و گفتگو شده اند.

از ماهها پیش مساله گفتگوی میان دولت افغانستان و طالبان برای پایان دادن به مساله خشونت در این کشور، چه از سوی دولت افغانستان و چه شبکه های رسانه ای داخل و خارج با نوعی حساسیت خبری مواجه بوده است. از این رو، موضوع میان طالبان و دولت کرزی در دو هفته اخیر به یکی از مهمترین مسایل خبری مربوط به افغانستان تبدیل شده است. اینکه اصولاً چنین مذاکراتی موفق خواهد شد یا نه، خود در گروی بررسی نکاتی است که همچنان پیرامون این مذاکرات و درستی و نادرستی آن مطرح است. می توان گفت اهداف و سیاستهای دولت افغانستان و ایالات متحده آمریکا و متحدان آن در ناتو نیز که سالهاست در این کشور به ماموریت نظامی مشغول هستند سهم مهمی در پیروزی یا شکست چنین مذاکراتی دارد.

گرچه در رابطه با درستی مذاکره میان دولت افغانستان و طالبان دیدگاه های گوناگون وجود دارد و برخی از محافل وابسته به طالبان و یا پاکستان وجود چنین مذاکراتی را انکار کرده اند، اما در خارج از حوزه کار دولت کرزی سازمان ملل متحد از مدتها پیش در پی یافتن راهی برای وارد شدن به گفتگو با طالبان بوده است. چنین گفتگوهایی به گفته سفیر پیشین سازمان ملل در افغانستان، در سال های گذشته در خارج از این کشور در دوبی و مناطق دیگر صورت می گرفت. در آغاز سال 2010 به دلیل اقدامات پاکستان در دستگیری بعضی از سران طالبان سازمان اطلاعات آمریکا (سیا) این مذاکرات بدون نتیجه به بن بست رسید. ظاهراً دستگیری «ملا عبدالغنی برادر» مرد شماره دو طالبان افغانستان از سوی پاکستان و سیا در فوریه 2010، قطع این گفتگوها را بدنبال آورد.

ادعای دولت کرزی در رابطه با شروع گفتگو میان دولت و نمایندگان آن با رهبران طالبان نیز از سوی طالبان و مقامات پاکستانی تکذیب شده است. در حالی که دولت و منابع نزدیک به آن مدعی هستند که نمایندگان کرزی با

برخی رهبران طالبان و یا شورای رهبری طالبان وارد مذاکره و گفتگو شده اند. اما مشخص نیست این گفتگوها تا چه حد جدی بوده و یا اصولاً صورت گرفته است یا خیر. روزنامه نیویورک تایمز در اوایل ماه جاری میلادی نوشته بود که سه عضو شورای رهبری طالبان معروف به «شورای کویته» در این گفتگوها شرکت داشته اند. با این امر حکیم الله مجاهد نماینده پیشین طالبان در سازمان ملل متحد اینگونه گزارشات را نوعی مبارزه تبلیغاتی توصیف کرده است. به گفته وی چنانچه چنین مذاکراتی در جریان بوده باشد باید محرمانه صورت بگیرد نه اینکه به صورت جنجال تبلیغاتی درآید. او تأکید کرده است چنانچه دولت افغانستان تمایل جدی به اینگونه مذاکرات داشت، می بایست محرمانه با اعضای رهبری طالبان در گوشه ای خارج از خاک افغانستان و در کشورهای دوستی چون عربستان سعودی، ترکیه، قطر، امارات متحده عربی و یا آلمان صورت می گرفت.

به همین گونه موضوع گفتگوهای دولت افغانستان با شبکه جلال‌الدین حقانی در پاکستان که با القاعده نیز رابطه نزدیک دارد، مورد تأیید منابع موثق قرار نگرفته است. وکیل احمد متوسل وزیر خارجه پیشین طالبان پس از این اخبار رسانه ای، آشکارا اعلام کرده است که رهبری طالبان پیشنهاد مذاکرات را نپذیرفته است و اصولاً رهبری طالبان به مقاصد ایالات متحده آمریکا از طرح این گفتگوها مشکوک است. متوکل وجود اسرای طالبان در زندان گوانتاناموی آمریکا و وجود نام رهبران طالبان در لیست تحریمات آمریکا را نشانه بی صداقتی و اشنگتن دانسته است.

از سوی دیگر روز سه شنبه 27 مهر 1389، طالبان با انتشار يك بیانیه رسمی اعلام کرد که هیچ يك از رهبران امارت اسلامی افغانستان در مذاکراه با دولت کرزای شرکت نداشته اند. ملا عبدالکبیر عضو شورای رهبری طالبان که خود در زمره افراد متمایل به صلح می باشد، گفته است که «دشمن هیچ مدرکی را دال بر شرکت مقامات امارت اسلامی افغانستان در گفتگوها ارائه نداده است.»

در این میان آنچه باعث شگفتی است بی خبری دولت پاکستان و مقامات آن از اینگونه گفتگوها بوده است. مقامات اطلاعاتی پاکستان که گمان می رود بیش از همه در جریان رویدادهای افغانستان باشند، بر آن هستند که مذاکراتی میان طالبان و نمایندگان دولت کرزای صورت گرفته است. با این همه به نظر می آید که بی خبری پاکستان از موضوع مذاکرات نوعی سیاست سنجیده از سوی این کشور برای گرفتن امتیازات مناسب از ایالات متحده آمریکا باشد. در حالی که دولت آمریکا اعلام کرده است که مشوق پاکستان در حمایت از گفتگوهاست و آمریکا نقش مهمی برای اسلام آباد در

هرگونه حل مساله افغانستان در نظر گرفته است. بر این اساس آمریکا از دولت پاکستان خواسته است بر فشارهای نظامی خود برای از میان بردن نیروهای طالبان در مرزهای افغانستان و پاکستان بیافزاید.

نشانه های تمایل پاکستان به بهره گیری از مساله مذاکرات و به عهده گرفتن هرگونه نقش در این گفتگوهای احتمالی زمانی آشکار شد که شاه محمود قریشی وزیر خارجه پاکستان در جریان دیدار خود با مقامات آمریکایی در واشنگتن با رد کمکهای مالی به پاکستان خواستار این شد که آمریکا بازارهای خود را به روی محصولات پاکستانی باز کند و به امضای يك توافق تجارت آزاد با اسلام آباد دست بزند.

گرچه تمایل این نشانه ها، احتمال وجود مذاکرات در آینده را افزایش می دهد، اما چندان نمی توان به موفقیت آن خوشبین بود. این بدبینی را می توان در دوگانگی سیاستها و مواضع آمریکا جستجو کرد زیرا از يك سو بر حمایت از این گفتگوها و ضرورت درگیر شدن پاکستان در آن سخن می گوید و از سوی دیگر بر حملات گسترده نظامی خود علیه طالبان در مناطق جنوبی افغانستان دامن زده است. گرچه دولت آمریکا از هرگونه فرصت در رابطه با احتمال گفتگو میان طالبان و دولت افغانستان بهره می گیرد و به تازگی نیز از طریق فرماندهی ناتو در افغانستان موافقت خود را با حفظ امنیت و آزادی ورود رهبران طالبان برای ورود به افغانستان به منظور شرکت در گفتگوهای مورد بحث اعلام کرده است، اما همچنان بر سیاست همیشگی خود در مورد مذاکرات احتمالی طالبان پافشاری می کند. آمریکایی ها بر آن بوده اند که مذاکره زمانی موثر واقع می شود که طالبان در اثر حملات نظامی ناتو دچار ضعف مالی شده به گفتگوها تن بدهد. زلمای خلیل زاد سفیر سابق آمریکا در افغانستان نیز به همین نکته اشاره کرده و ضمن اعلام بی خبری از هرگونه مذاکره میان دولت کرزای و رهبری طالبان، شرایط کنونی را برای آغاز گفتگوها مناسب و مساعد ندانسته است. به گفته او گفتگوها زمانی موثر خواهد بود که شورشیان طالبان صدمات بزرگ ببینند و برای جلوگیری از بدتر شدن موقعیت خود به مذاکره تن بدهند.

اگر این سیاست آمریکا در رابطه با طالبان و مذاکره آن جدی باشد، سخن خلیل زاد چندان بی ربط به نظر نمی رسد. حملات نظامی دو هفته اخیر طالبان به اهداف ناتو، از جمله واحدهای سوخت رسانی آن در افغانستان، نشانه اقتدار نسبی طالبان می باشد. گفتگوی دولت افغانستان با طالبان، چنانچه رسماً نیز صورت بگیرد، در واقع گفتگو با برخی جناحهای طالبان خواهد بود و رهبری اصلی طالبان با آن مخالفت خواهد کرد. این مخالفت از يك سو و تردید آمریکا به موفقیت چنین گفتگوهایی از سوی دیگر، همگی

نشان از این واقعیت دارد که به موفقیت گفتگو میان طالبان و دولت افغانستان چندان امید نیست.